

Економіка

УДК 336.76:336.14:355.01(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20510840>

**Реалізації інвестиційного потенціалу персональних інвесторів на
ринку внутрішніх державних запозичень України**

Рожко Олександр Дмитрович,

доктор економічних наук, професор кафедри фінансів,
Національний університет імені Тараса Шевченка, Економічний факультет,
Київ, Україна, <https://orcid.org/0009-0000-5387-1801>

Рак Роман Володимирович,

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
Національний університет імені Тараса Шевченка, Економічний факультет,
Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-9526-1734>

Прийнято: 11.03.2026 | Опубліковано: 30.03.2026

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена посиленням ролі внутрішніх державних запозичень у забезпеченні фінансової стійкості України в умовах повномасштабної війни та необхідністю активізації залучення коштів населення до фінансування державних потреб. В умовах макроекономічної нестабільності, інфляційного тиску, валютних коливань і трансформації фінансової поведінки населення особливого значення набуває реалізація інвестиційного потенціалу персональних фінансів через механізми ринку облігацій внутрішньої державної позики. **Метою** дослідження визначено обґрунтування теоретико-прикладних засад реалізації інвестиційного потенціалу персональних фінансів на ринку внутрішніх державних запозичень

в умовах війни в Україні з урахуванням сучасних макроекономічних і поведінкових трансформацій інвестиційної активності населення. **Методи.** У процесі дослідження використано методи аналізу й синтезу – для узагальнення теоретичних підходів до оцінювання інвестиційного потенціалу персональних фінансів, систематизації – для структуризації чинників впливу на інвестиційну активність населення, порівняльного аналізу – для оцінювання сучасних механізмів залучення індивідуальних інвесторів до ринку внутрішніх державних запозичень, а також логічного узагальнення – для формування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності внутрішнього державного боргового фінансування. **Результати.** Досліджено економічну сутність інвестиційного потенціалу персональних фінансів та особливості участі індивідуальних інвесторів у ринку державних боргових інструментів. Виявлено, що в умовах війни інвестиційна поведінка населення формується під впливом макроекономічних, поведінкових і безпекових чинників, які визначають рівень довіри до державних фінансових інструментів і структуру інвестиційного попиту. Доведено, що цифровізація фінансових сервісів та інтеграція ОВДП у мобільні банківські платформи сприяють розширенню участі населення у внутрішніх державних запозиченнях. Встановлено, що ефективність реалізації інвестиційного потенціалу персональних фінансів обмежується високою макроекономічною невизначеністю, інфляційними й валютними ризиками, недостатнім рівнем фінансової грамотності населення та нестабільністю інвестиційних очікувань. **Висновки.** Обґрунтовано доцільність удосконалення цифрових механізмів доступу населення до ОВДП, розвитку гнучких державних боргових інструментів, підвищення прозорості державної боргової політики та посилення фінансової популяризації серед населення. Зроблено висновок, що активізація внутрішнього інвестиційного потенціалу населення сприятиме зміцненню фінансової стійкості держави та зниженню залежності бюджетної системи від зовнішніх джерел фінансування. Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом поведінкових моделей

індивідуальних інвесторів, розвитком цифрових фінансових платформ та використанням технологій штучного інтелекту і Big Data у прогнозуванні інвестиційної активності населення на ринку внутрішніх державних запозичень.

Ключові слова: персональні фінанси, внутрішнє державне боргове фінансування, військові облігації, фінансова стійкість держави, інвестиційна активність населення, макроекономічна нестабільність, фінансова довіра, цифровізація фінансових сервісів, воєнна економіка, боргові інструменти.

Implementation of the investment potential of personal investors in the domestic government borrowing market of Ukraine

Oleksandr Rozhko,

DSc (Econ.), Professor of the Department of Finance,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Faculty of Economics, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0000-5387-1801>

Roman Rak,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Faculty of Economics, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9526-1734>

Abstract. The relevance of the study is determined by the increasing role of domestic government borrowing in ensuring Ukraine's financial stability under conditions of full-scale war and the necessity to intensify the involvement of household funds in financing public needs. Under conditions of macroeconomic instability, inflationary pressure, exchange rate fluctuations, and transformations in the financial behavior of the population, the realization of the investment potential of personal finances through the market of domestic government bonds acquires

particular importance. **The purpose** of the study is to substantiate the theoretical and applied foundations for the realization of the investment potential of personal finances in the domestic government borrowing market under wartime conditions in Ukraine, taking into account current macroeconomic and behavioral transformations in the investment activity of the population. **Methods.** The study employed methods of analysis and synthesis to generalize theoretical approaches to assessing the investment potential of personal finances, systematization to structure the factors influencing the investment activity of the population, comparative analysis to evaluate modern mechanisms for involving individual investors in the domestic government borrowing market, and logical generalization to formulate practical recommendations for improving the efficiency of domestic public debt financing. **Results.** The economic essence of the investment potential of personal finances and the peculiarities of individual investors' participation in the market of government debt instruments were investigated. It was revealed that under wartime conditions the investment behavior of the population is shaped by macroeconomic, behavioral, and security-related factors that determine the level of trust in government financial instruments and the structure of investment demand. It was proved that the digitalization of financial services and the integration of domestic government bonds into mobile banking platforms contribute to expanding public participation in domestic government borrowing. It was established that the efficiency of realizing the investment potential of personal finances is constrained by high macroeconomic uncertainty, inflationary and currency risks, insufficient financial literacy of the population, and unstable investment expectations. **Conclusions.** The expediency of improving digital mechanisms for public access to domestic government bonds, developing flexible government debt instruments, increasing the transparency of public debt policy, and strengthening financial awareness among the population was substantiated. It was concluded that the activation of the internal investment potential of the population would contribute to strengthening the financial stability of the state and reducing the dependence of the budget system on external financing sources.

Prospects for further research are associated with the analysis of behavioral models of individual investors, the development of digital financial platforms, and the application of artificial intelligence and Big Data technologies in forecasting the investment activity of the population in the domestic government borrowing market.

Keywords: personal finances, domestic public debt financing, war bonds, state financial stability, population investment activity, macroeconomic instability, financial trust, digitalization of financial services, wartime economy, debt instruments.

Постановка проблеми. В умовах повномасштабної російської агресії проти України питання забезпечення фінансової стійкості держави набуло особливої ваги, оскільки ефективність функціонування бюджетної системи значною мірою залежить від здатності держави мобілізувати внутрішні фінансові ресурси. За таких умов ринок внутрішніх державних запозичень виконує не лише фіскальну, а й стратегічну макроекономічну функцію, забезпечуючи підтримку ліквідності державних фінансів, стабілізацію економічних процесів та формування додаткових механізмів фінансування оборонних і соціальних потреб. Водночас зростання участі населення у придбанні облігацій внутрішньої державної позики актуалізує проблему реалізації інвестиційного потенціалу персональних фінансів як важливого джерела внутрішнього інвестиційного ресурсу в умовах воєнної нестабільності.

Попри активізацію інтересу індивідуальних інвесторів до державних боргових інструментів, у практиці функціонування ринку зберігаються суттєві обмеження, пов'язані з недостатнім рівнем фінансової довіри, нерівномірністю доступу до інвестиційних інструментів, високою чутливістю населення до інфляційних і валютних ризиків, а також нестабільністю фінансового середовища в умовах війни. Це зумовлює необхідність поглибленого дослідження економічних передумов, інституційних механізмів та поведінкових аспектів реалізації інвестиційного потенціалу персональних

фінансів на ринку внутрішніх державних запозичень. Наукове значення цієї проблематики полягає у розвитку підходів до оцінювання ролі індивідуальних інвесторів у системі внутрішнього боргового фінансування держави, тоді як практична актуальність пов'язана з потребою підвищення ефективності залучення заощаджень населення до фінансування державних потреб в умовах воєнної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд сучасних досліджень засвідчує, що проблематика реалізації інвестиційного потенціалу персональних фінансів на ринку внутрішніх державних запозичень України формується на перетині кількох наукових напрямів: фінансової поведінки домогосподарств, розвитку ринку державного боргу, залучення індивідуальних інвесторів, фінансової інклюзії та інвестиційної стійкості в умовах війни. О. Огданська (O. Ogdanskaya) та Ю. Горпиняк (Y. Horpyniak) досліджують особливості формування й управління ефективним інвестиційним портфелем в Україні, акцентуючи увагу на необхідності диверсифікації фінансових активів, урахуванні ризиків та адаптації інвестиційної поведінки до умов нестабільного економічного середовища, що є важливим для аналізу участі персональних інвесторів на ринку внутрішніх державних запозичень [1]. Н. Добрянська поглиблює цей підхід через дослідження оптимізації фінансової поведінки вітчизняних домогосподарств на внутрішньому ринку державних запозичень, підкреслюючи значення раціоналізації інвестиційних рішень населення в сучасних умовах [2]. А. Х. Дарід (A. H. Darid) аналізує методи фінансування інновацій та джерела інвестиційного капіталу в Україні, підкреслюючи значення внутрішніх фінансових ресурсів і ролі індивідуальних інвесторів у забезпеченні інвестиційної стійкості держави, що є важливим для розуміння потенціалу персональних фінансів на ринку державних запозичень [3]. С. Шишков аналізує технології та інструментарій залучення індивідуальних інвесторів до фондового ринку України, що дозволяє визначити організаційні й цифрові передумови активнішої участі населення у купівлі державних цінних

паперів [4]. Р. Руденко розкриває особливості реалізації інвестиційних проєктів в Україні, що дає змогу врахувати загальний інвестиційний контекст, ризики та обмеження, у межах яких формується поведінка приватних інвесторів [5].

Важливий внесок у дослідження внутрішніх державних запозичень зроблено у працях, присвячених їх ролі у фінансовій системі та структурі державного боргу. І. Лютий та співавтори обґрунтовують значення внутрішніх державних запозичень у фінансовій системі України, підкреслюючи їхню роль у забезпеченні бюджетної стабільності та перерозподілі внутрішніх фінансових ресурсів [6]. В. Маргасова та співавтори аналізують суб'єктів інвестування на ринку державного боргу, що є важливим для розмежування ролі інституційних та індивідуальних інвесторів у фінансуванні державних потреб [7]. М. Ганцяк і Ю. Брицький досліджують роль державних облігацій у розвитку фондового ринку України, акцентуючи на тому, що державні боргові інструменти можуть виконувати не лише фіскальну, а й ринкоутворювальну функцію [8]. В. Вітер і С. Вітер розглядають іноземні інвестиції як чинник економічної безпеки України, що доповнює аналіз внутрішніх джерел фінансування та дає змогу зіставити значення зовнішнього й внутрішнього інвестиційного ресурсу в умовах воєнної економіки [9].

Теоретико-методологічне підґрунтя дослідження персональних фінансів і поведінки індивідуальних інвесторів розширюють зарубіжні праці. Цзіньцзянь Сяо (J. J. Xiao) та Ц. Тао (C. Tao) уточнюють зміст і межі споживчих та домогосподарських фінансів, що важливо для визначення персональних фінансів як джерела інвестиційного потенціалу населення [10]. Ч. Тан (C. Tan) аналізує співвідношення приватних інвестицій і суспільних благ, що дозволяє розглядати вкладення громадян у державні боргові інструменти не лише як індивідуальне фінансове рішення, а й як форму участі у фінансуванні публічних потреб [11]. Р. К. Раут (R. K. Raut) доводить значення попереднього фінансового досвіду, фінансової грамотності та поведінкових чинників у процесі прийняття інвестиційних рішень індивідуальними інвесторами [12]. Н.

Йошіно (N. Yoshino) та співавтори розкривають можливості соціального фінансування і цифрових технологій у мобілізації інвестиційних ресурсів, що є релевантним для розуміння перспектив цифрового доступу населення до державних цінних паперів [13]. Р. К. Раут (R. K. Raut) та співавтори досліджують інвестиційні наміри індивідуальних інвесторів у контексті соціально відповідального інвестування, що дає змогу врахувати мотиваційний компонент вкладень у фінансові інструменти, пов'язані з суспільною користю [14]. Н. Че Хассан (N. Che Hassan) та співавтори систематизують підходи до аналізу інвестиційних намірів і прийняття інвестиційних рішень, формуючи ширшу поведінкову основу для вивчення участі індивідуальних інвесторів у ринку внутрішніх державних запозичень України [15].

Виділення невирішеної частини проблеми. Важливість подальшого дослідження цієї проблематики зумовлена необхідністю підвищення ефективності залучення внутрішніх фінансових ресурсів населення до системи державного боргового фінансування в умовах воєнної нестабільності. Незважаючи на активізацію ринку внутрішніх державних запозичень, недостатньо дослідженими залишаються питання впливу поведінкових, макроекономічних і цифрових чинників на інвестиційну активність індивідуальних інвесторів та механізми адаптації державних боргових інструментів до трансформації фінансової поведінки населення.

Актуальність розгляду цих аспектів визначається потребою зміцнення фінансової стійкості держави, підвищення рівня довіри населення до державних фінансових інструментів і формування ефективних механізмів мобілізації внутрішніх інвестиційних ресурсів. У цьому контексті дослідження спрямоване на поглиблення теоретико-прикладних підходів до реалізації інвестиційного потенціалу персональних фінансів у системі внутрішніх державних запозичень України.

Мета статті. Метою статті є формування теоретико-прикладних засад реалізації інвестиційного потенціалу персональних фінансів на ринку

внутрішніх державних запозичень в умовах війни в Україні з урахуванням сучасних макроекономічних і поведінкових трансформацій інвестиційної активності населення.

Завдання статті:

1. Визначити сутність інвестиційного потенціалу персональних фінансів та особливості участі індивідуальних інвесторів у ринку внутрішніх державних запозичень.

2. Проаналізувати вплив воєнних, макроекономічних і поведінкових чинників на інвестиційну активність населення щодо державних боргових інструментів.

3. Обґрунтувати підходи до підвищення ефективності залучення коштів населення до системи внутрішнього державного боргового фінансування України.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційний потенціал персональних фінансів характеризує здатність населення трансформувати власні заощадження у фінансові ресурси, що залучаються до економічного обороту через інструменти фінансового ринку. В умовах війни ринок внутрішніх державних запозичень набуває особливого значення як механізм мобілізації внутрішнього капіталу для підтримки бюджетної та фінансової стійкості держави. За таких умов участь індивідуальних інвесторів у придбанні облігацій внутрішньої державної позики поєднує функції інвестиційного захисту персональних фінансів і фінансової підтримки держави (табл. 1).

Таблиця 1

Сутнісні характеристики інвестиційного потенціалу персональних фінансів у системі внутрішніх державних запозичень

Компонент	Сутнісна характеристика	Прояв у системі внутрішніх державних запозичень	Функціональне значення
Ресурсний	Сукупність заощаджень і вільних коштів населення	Інвестування в облігації внутрішньої державної позики	Формування внутрішнього джерела

Компонент	Сутнісна характеристика	Прояв у системі внутрішніх державних запозичень	Функціональне значення
			фінансування бюджету
Інвестиційний	Орієнтація на збереження та примноження капіталу	Використання державних боргових інструментів як інвестиційного активу	Забезпечення фінансової стабільності домогосподарств
Довірчий	Рівень фінансової та інституційної довіри населення	Готовність населення вкладати кошти у державні цінні папери	Підвищення стійкості внутрішнього боргового ринку
Технологічний	Доступність цифрових механізмів інвестування	Онлайн-купівля державних облігацій через банки та застосунки	Спрощення участі індивідуальних інвесторів
Макроекономічний	Вплив економічних і воєнних чинників на інвестиційну поведінку	Реакція населення на інфляційні, валютні та безпекові ризики	Адаптація інвестиційної активності до нестабільного середовища
Компонент	Сутнісна характеристика	Прояв у системі внутрішніх державних запозичень	Функціональне значення

Джерело: сформовано автором на основі [1, с. 39; 3, с. 14; 4, с. 71; 10, р. 7; 12, р. 1249].

Функціонування ринку внутрішніх державних запозичень у період війни демонструє поступову зміну моделі фінансової поведінки населення, за якої заощадження дедалі частіше розглядаються не лише як інструмент короткострокового збереження ліквідності, а як активний ресурс підтримки економічної стійкості держави. Ресурсний компонент інвестиційного потенціалу проявляється через перерозподіл частини коштів населення з готівкових валютних заощаджень і банківських депозитів у державні боргові інструменти, що особливо посилюється в періоди підвищеної інфляційної та валютної нестабільності [1, с. 39]. Водночас інвестиційний компонент формує для домогосподарств можливість часткового захисту капіталу від знецінення за

рахунок гарантованих державою виплат і відносно прогнозованої дохідності військових облігацій.

Суттєвого практичного значення набув технологічний компонент, оскільки саме цифровізація доступу до облігацій внутрішньої державної позики забезпечила залучення нових груп інвесторів, які раніше не брали участі у фондовому ринку. Можливість придбання державних цінних паперів через мобільні банківські застосунки фактично спростила механізм інвестування до рівня стандартної фінансової операції, що позитивно вплинуло на динаміку внутрішніх запозичень [12, р. 1249].. Одночасно зростання ролі довірчого компонента свідчить про залежність інвестиційної активності населення від рівня макрофінансової стабільності, прозорості державної боргової політики та ефективності інформаційної комунікації між державою, фінансовими установами й інвесторами. За таких умов ринок внутрішніх державних запозичень виконує не лише фіскальну функцію, а й виступає інструментом консолідації внутрішнього фінансового ресурсу в умовах воєнної економіки.

В умовах воєнної економіки інвестиційна активність населення щодо державних боргових інструментів формується під впливом поєднання безпекових, макрофінансових і поведінкових чинників. Зміна економічних очікувань, валютна нестабільність, інфляційний тиск та трансформація моделей фінансової поведінки населення безпосередньо впливають на масштаби й структуру участі індивідуальних інвесторів у ринку внутрішніх державних запозичень (табл. 2).

Таблиця 2

Вплив воєнних, макроекономічних і поведінкових чинників на інвестиційну активність населення щодо державних боргових інструментів

Чинник впливу	Характер економічного впливу	Прояв у поведінці індивідуальних інвесторів	Результат для ринку державних запозичень
Воєнна нестабільність	Посилення економічної невизначеності та	Переорієнтація заощаджень у відносно надійні активи	Зростання попиту на військові облігації

Чинник впливу	Характер економічного впливу	Прояв у поведінці індивідуальних інвесторів	Результат для ринку державних запозичень
	ризиків		
Інфляційні процеси	Знецінення грошових заощаджень населення	Пошук інструментів збереження купівельної спроможності	Активізація інвестицій у дохідні державні папери
Валютні коливання	Підвищення ризиків втрати вартості активів у національній валюті	Зростання інтересу до валютних ОВДП	Диверсифікація структури внутрішніх запозичень
Інформаційний вплив	Формування суспільних очікувань і довіри	Реакція на державну та медійну комунікацію	Зміна інтенсивності інвестиційної активності населення
Поведінкові мотивації	Поєднання фінансових і соціально-патріотичних мотивів	Інвестування як форма підтримки держави	Розширення бази внутрішніх інвесторів
Чинник впливу	Характер економічного впливу	Прояв у поведінці індивідуальних інвесторів	Результат для ринку державних запозичень

Джерело: сформовано автором на основі [1, с. 38; 2, с. 18; 5, с. 705; 11, р. 258; 14, р. 883].

Формування інвестиційної поведінки населення на ринку державних боргових інструментів у період війни характеризується підвищеною залежністю від макроекономічних очікувань і психологічного сприйняття ризику. Якщо у стабільних економічних умовах домінують критерії прибутковості та ліквідності, то в умовах воєнної нестабільності індивідуальні інвестори значно більше орієнтуються на фактори фінансової надійності, збереження капіталу та передбачуваності державної боргової політики [11, р. 258]. Саме тому військові облігації почали виконувати функцію не лише боргового інструмента, а й відносно безпечного механізму акумулювання коштів населення.

Інфляційні процеси та валютні коливання істотно впливають на структуру інвестиційного попиту. За періодів прискорення інфляції населення активніше переорієнтовує частину коштів із поточного споживання та банківських депозитів у державні цінні папери з фіксованою дохідністю. Водночас очікування девальвації стимулюють попит на валютні ОВДП, що дозволяє інвесторам частково мінімізувати валютні ризики [11, р. 258]. У сучасних умовах це створює більш гнучку структуру внутрішніх державних запозичень та підвищує роль індивідуальних інвесторів у підтриманні ліквідності державного боргового ринку.

Окремого значення набуває інформаційний чинник, оскільки інтенсивність інвестиційної активності населення швидко реагує на комунікацію органів державної влади, зміну облікової ставки, новини щодо міжнародної фінансової підтримки України та загальну оцінку стійкості банківської системи. За таких умов рівень довіри фактично трансформується у самостійний економічний ресурс, який впливає на обсяги внутрішніх державних запозичень не менше, ніж параметри дохідності [5, с. 705]. Одночасно поведінкові мотиви набувають вираженого соціально-економічного змісту, оскільки для частини населення придбання військових облігацій поєднує інвестиційний інтерес із прагненням фінансово підтримати державу в умовах війни.

Підвищення привабливості облігацій внутрішньої державної позики для індивідуальних інвесторів потребує адаптації механізмів функціонування ринку внутрішніх державних запозичень до умов воєнної економіки, цифрової трансформації фінансового сектору та змін у поведінкових моделях населення. За сучасних умов ефективність залучення персональних фінансів залежить не лише від рівня дохідності державних боргових інструментів, а й від доступності інвестиційної інфраструктури, прозорості державної боргової політики, гнучкості фінансових сервісів та рівня інституційної довіри до держави й фінансових посередників (табл. 3).

Таблиця 3

Організаційно-економічні підходи до підвищення привабливості облігацій
внутрішньої державної позики для індивідуальних інвесторів

Напрямок реалізації	Зміст організаційно-економічного підходу	Інструменти впливу	Очікуваний ефект
Цифрова інтеграція	Спрощення механізмів доступу населення до ОВДП	Мобільні застосунки, онлайн-платформи, цифрова ідентифікація	Розширення участі індивідуальних інвесторів
Інформаційна прозорість	Підвищення відкритості державної боргової політики	Регулярна публічна комунікація, аналітичні матеріали, фінансові роз'яснення	Зростання рівня довіри населення
Дохідна адаптивність	Узгодження параметрів дохідності з макроекономічними ризиками	Гнучка процентна політика, валютні та короткострокові ОВДП	Активізація інвестиційного попиту
Інституційна взаємодія	Координація держави, банків і фінансових платформ	Партнерські механізми продажу ОВДП через банки та брокерів	Підвищення ефективності розміщення державних паперів
Фінансова популяризація	Формування інвестиційної культури населення	Освітні програми, інформаційні кампанії, цифрові консультаційні сервіси	Зростання довгострокової інвестиційної активності

Джерело: сформовано автором на основі [3, с. 17; 4, с. 79; 8, с. 378; 13, р. 6065; 15].

Ефективність реалізації наведених підходів значною мірою визначається здатністю держави інтегрувати ринок внутрішніх запозичень у загальну систему цифрових фінансів та повсякденних фінансових практик населення. Саме цифровізація продажу ОВДП (облігації внутрішньої державної позики) стала одним із ключових факторів зміни структури індивідуального інвестування в Україні, оскільки придбання державних облігацій перестало бути складною процедурою, орієнтованою виключно на професійних учасників ринку [3, с. 17]. Використання мобільних банківських платформ дозволило суттєво скоротити часові та організаційні витрати інвестора, а також

забезпечило швидший перехід населення від пасивного зберігання коштів до інвестиційної активності.

Помітний вплив на привабливість державних боргових інструментів має і структура інформаційної взаємодії між державою та населенням. У сучасних умовах інвестор оцінює не лише рівень дохідності облігацій, а й стабільність бюджетної політики, прогнозованість державних фінансів та здатність органів влади підтримувати довіру до фінансової системи. З цієї причини регулярне інформування щодо обсягів розміщення військових облігацій, участі міжнародних партнерів у підтримці України та стану валютного ринку фактично виконує функцію непрямого стимулювання інвестиційного попиту [13, р. 6065]. У практичному вимірі це сприяє зменшенню панічних настроїв та підвищує готовність населення розміщувати кошти у державних паперах навіть в умовах високої невизначеності.

Важливу роль відіграє і дохідна адаптивність ОВДП до поточних макрофінансових умов. За періодів інфляційного тиску населення більш активно реагує на інструменти із коротшими строками обігу або на валютні облігації, що дозволяє частково компенсувати ризики знецінення коштів. Одночасно розширення співпраці держави з банківськими установами та фінансовими платформами формує більш конкурентне середовище розміщення державних цінних паперів, у межах якого ОВДП поступово інтегруються у стандартні інвестиційні продукти для населення [15]. У довгостроковому вимірі це створює передумови для формування стійкої внутрішньої інвестиційної бази, здатної забезпечувати підтримку державного боргового ринку навіть у періоди підвищеної економічної нестабільності.

Реалізація інвестиційного потенціалу персональних фінансів на ринку внутрішніх державних запозичень в умовах війни супроводжується низкою взаємопов'язаних наукових і практичних проблем, що обмежують ефективність залучення коштів населення до фінансування державних потреб. Однією з ключових проблем є висока макроекономічна невизначеність, зумовлена

інфляційним тиском, валютною нестабільністю, зміною процентної політики та залежністю фінансової системи від зовнішньої підтримки. Це ускладнює прогнозування дохідності державних боргових інструментів і посилює схильність населення до короткострокових або валютних форм заощадження.

Суттєвий вплив має недостатній рівень фінансової довіри до державних інститутів і механізмів боргового управління, що в умовах війни підсилюється інформаційними ризиками та нестабільністю економічних очікувань [4, с. 75]. Проблемним залишається й обмежений рівень фінансової та цифрової грамотності населення, через що значна частина потенційних інвесторів не володіє достатнім розумінням механізмів функціонування ОВДП, оцінювання ризиків і переваг інвестування у державні цінні папери.

Водночас складним є забезпечення балансу між привабливою дохідністю державних облігацій і довгостроковою борговою стійкістю держави, оскільки підвищення дохідності збільшує навантаження на бюджетну систему [15]. Наукова проблема також полягає у недостатній адаптації традиційних моделей інвестиційної поведінки до умов воєнної економіки, де фінансові рішення населення дедалі більше залежать не лише від економічної вигоди, а й від психологічних, соціальних і безпекових чинників.

Підвищення ефективності залучення коштів індивідуальних інвесторів до системи внутрішнього державного боргового фінансування України потребує комплексного поєднання фінансових, організаційних та інформаційно-технологічних механізмів. Насамперед доцільним є подальше спрощення доступу населення до операцій з ОВДП через інтеграцію державних боргових інструментів у цифрові банківські сервіси, мобільні застосунки та фінансові платформи, що дозволить мінімізувати організаційні бар'єри для інвестування. Важливим напрямом є також удосконалення інформаційної політики держави шляхом регулярного інформування населення про переваги, ризики та економічне значення внутрішніх державних запозичень, що сприятиме підвищенню рівня фінансової довіри та інвестиційної активності.

Доцільним є розширення лінійки державних боргових інструментів із урахуванням різних інвестиційних потреб населення, зокрема шляхом розвитку короткострокових, валютних та цільових військових облігацій із гнучкими параметрами дохідності. Це дозволить підвищити адаптивність ринку до інфляційних і валютних ризиків та розширити коло потенційних індивідуальних інвесторів. Водночас важливим залишається розвиток фінансової грамотності населення через освітні програми, цифрові консультаційні сервіси та інформаційні кампанії, орієнтовані на формування довгострокової інвестиційної культури.

Практичного значення набуває і посилення координації між державою, банківським сектором та фінансовими посередниками щодо популяризації державних цінних паперів, забезпечення прозорості боргової політики та підвищення прогнозованості умов інвестування. У довгостроковому вимірі це сприятиме формуванню стійкої внутрішньої інвестиційної бази, зменшенню залежності державного бюджету від зовнішніх джерел фінансування та підвищенню фінансової стабільності України в умовах воєнної економіки.

Висновки. У процесі дослідження встановлено, що в умовах війни ринок внутрішніх державних запозичень перетворився на важливий механізм мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів, а інвестиційний потенціал персональних фінансів набув стратегічного значення для підтримки фінансової стійкості держави. Доведено, що інвестиційна активність населення щодо ОВДП формується під впливом макроекономічних, поведінкових і безпекових чинників, а цифровізація фінансових сервісів сприяє розширенню участі індивідуальних інвесторів у ринку державних боргових інструментів.

Виявлено, що основними проблемами залишаються висока макроекономічна невизначеність, інфляційні та валютні ризики, недостатній рівень фінансової довіри й фінансової грамотності населення, а також нерівномірний доступ до інвестиційної інфраструктури. Обґрунтовано доцільність спрощення доступу до ОВДП через цифрові платформи,

удосконалення інформаційної політики держави, розвитку гнучких боргових інструментів та підвищення рівня фінансової обізнаності населення.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом поведінкових моделей індивідуальних інвесторів в умовах воєнної економіки, оцінюванням впливу цифрових фінансових платформ на структуру внутрішніх державних запозичень та використанням технологій штучного інтелекту і Big Data у прогнозуванні інвестиційної активності населення.

Список використаних джерел

1. Ogdanskaya O., Horpyniak Y. Features of formation and management of effective investment portfolio in Ukraine. *Łódzkie Studia Humanistyczne*. 2025. № 1. P. 37–42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2956-333X/2025-1-7>

2. Добрянська Н. Оптимізації фінансової поведінки вітчизняних домогосподарств на внутрішньому ринку державних запозичень України в реаліях сьогодення. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*. 2024. № 2. С. 14–21. DOI: <https://doi.org/10.32782/2617-5940.2.2024.3>.

3. Darid A. H. Methods of funding innovations and sources of investment capital in Ukraine. *Legal Horizons*. 2023. № 8. P. 8–18. DOI: <https://doi.org/10.54477/LH.25192353.2023.3.pp.8-18>.

4. Шишков С. Є. Залучення індивідуальних інвесторів до фондового ринку України: технології та інструментарій. *Український соціум*. 2022. № 3(82). С. 64–83. DOI: <https://doi.org/10.15407/socium2022.03.064>.

5. Руденко Р. Особливості реалізації інвестиційних проєктів в Україні. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2025. Т. 4, № 18. С. 701–711. DOI: <https://doi.org/10.32750/2025-0459>.

6. Лютий І. О., Плешакова Н. А., Жук К. Д. Внутрішні державні запозичення у фінансовій системі України. *Наукові записки Національного*

університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2021. Вип. 23, № 51. С. 74–80. DOI: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2021-23\(51\)-74-80](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2021-23(51)-74-80).

7. Маргасова В., Дубина М., Забаштанський М. Суб'єкти інвестування на ринку державного боргу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-51>.

8. Ганцяк М., Брицький Ю. Роль державних облігацій у розвитку фондового ринку України. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2025. Т. 2, № 16. С. 371–380. DOI: <https://doi.org/10.32750/2025-0234>.

9. Вітер В., Вітер С. Іноземні інвестиції як фактор забезпечення економічної безпеки України. *Society and Security*. 2024. Т. 1, № 2. С. 14–20. DOI: [https://doi.org/10.26642/sas-2024-1\(2\)-14-20](https://doi.org/10.26642/sas-2024-1(2)-14-20).

10. Xiao J. J., Tao C. Consumer finance/household finance: the definition and scope. *China Finance Review International*. 2021. Vol. 11, № 1. P. 1–25. DOI: <https://doi.org/10.1108/CFRI-04-2020-0032>.

11. Tan C. Private investments, public goods: regulating markets for sustainable development. *European Business Organization Law Review*. 2022. Vol. 23, № 1. P. 241–271. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40804-021-00236-w>.

12. Raut R. K. Past behaviour, financial literacy and investment decision-making process of individual investors. *International Journal of Emerging Markets*. 2020. Vol. 15, № 6. P. 1243–1263. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJOEM-07-2018-0379>.

13. Yoshino N., Schloesser T., Taghizadeh-Hesary F. Social funding of green financing: an application of distributed ledger technologies. *International Journal of Finance & Economics*. 2021. Vol. 26, № 4. P. 6060–6073. DOI: <https://doi.org/10.1002/ijfe.2108>.

14. Raut R. K., Kumar R., Das N. Individual investors' intention towards SRI in India: an implementation of the theory of reasoned action. *Social*

Responsibility Journal. 2021. Vol. 17, № 7. P. 877–896. DOI: <https://doi.org/10.1108/SRJ-02-2018-0052>.

15. Che Hassan N., Abdul-Rahman A., Mohd Amin S. I., Ab Hamid S. N. Investment intention and decision making: a systematic literature review and future research agenda. *Sustainability*. 2023. Vol. 15, № 5. Article 3949. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15053949>.